

den försvarliga
Fritänkaren

Nr. 123 Januari 2003

tolfte årgångens andra nummer.

Innehåll :

Apropå Cherubini - <i>musikaliskt collage</i>	2
Julens filmer (bl.a. "Sagan om konungens återkomst")	3
2003 års bästa filmer	5
Andra topplistor	6
Det kontroversiella med alternativ cancerterapi (med bl.a. Georg Klein)	6
Atombombens verkliga fader	8
Mordet på påvens kassör	8
Fallet Nordkorea och Kim Jong Il	9
Ahasverus minnen, del 35 (Jack London)	10
Rapport från Shakespearekonferensen i Globe-teatern i London	12
Kalender, januari 2004	13
Bröllopsresan, del 13 : Reträtt	14
Den absurda krigsresan, del 8 : Doktor Sandy om tvillingsjälar	15
Länstolsresan, del 2 : Diwali i Dharamsala	16
Lyckliga möten i Ladakh, del 15 : Dambjudning i Leh	17
Johannes julbrev	19
Kort årsberättelse	20

Fritänkaren är en allmän kulturtidskrift med litteratur, musik och film som ledande ämnen men även med omfattande reserapporter och särskilt intresse för politiska, filosofiska, vetenskapliga och religiösa frågor. Den utkommer för närvarande med 10 nummer i året och ibland något nummer på engelska. Enligt principen "print on demand" har den överlevt i snart tolv år genom sin strama budget, som utesluter bilder och all kostsam lyx för att i stället koncentrera sig på väsentligheter genom enbart tankar och ord. Den är inte avhängig någon religiös eller politisk förening eller organisation och har inga andra inkomster än sina prenumeranter. Redaktören står för alla artiklar som ej är signerade.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 - 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Redaktionsslut för detta nummer : 3.1.2004

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 137

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adress: <<http://hem.fyristorg.com/aurelio/>>
e-post-adress: <lanciai@hem.utfors.se>

WSN 1652-0122

Apropå Cherubini - musikaliskt collage

Han var kanske 1800-talets mest odelat och oreserverat erkända mästare. Både Beethoven och Brahms hyllade honom med superlativer som de icke unnade någon annan, och om något så är Cherubini stilsäker. Han växte upp med Glucks epokgörande operareformer och blev samtidigt med Mozart, som han lärde sig det mesta av och som han alltid förblev absolut trogen som sin ende mästare. Cherubinis karriär som operakompositör tar vid exakt där Mozart slutar, och han dominerar sedan operascenen med Spontini och Paisiello ända tills Rossini dyker upp med andra romantiker som Weber och Wagner i släptåg. Cherubinis tid som 82-åring tar slut ungefär samtidigt som *"Tannhäuser"* har premiär.

Men i motsats till alla dessa exhibitionisters pompösa eller överdrivet virtuosa självexponering var Cherubini en man som föredrog att dra sig undan. Han hade ett svårt kynne och led av ständigt återkommande mycket djupgående depressioner, under vilka han inte tyckte om att visa sig för folk. De få porträtt vi har av honom visar en ganska konsekvent surpappa med alltid neddragna mungipor, ungefär som Berwald. Hans Requiem i c-moll är en ganska dyster tillställning utan något hopp eller ljus, som slutar i gravens mörker. Dess bästa partier är när han låter sin glänsande kontrapunktik briljera i den korta Sanctus-satsen. Men en sträng återhållsamhet präglar nästan allt vad han komponerat, som är nästan motsatsen till publikfriande. Högst när han i sina stråkkvartetter mot slutet av sitt liv, som är alldeles enastående i sin bländande originalitet, men inte ens i dessa når han fram till en allmän publik. Man saknar något i hans musik, något lyser ständigt med sin frånvaro hur bländande tekniskt välkomponerad och innovativ den än är, och så kommer man på vad det är. Cherubini har aldrig komponerat en melodi eller ett tema som man minns.

Vad hjälper den mest raffinerade kontrapunktik i världen om man inte ens kan frambringa en vanlig enkel melodi? Det är på denna punkt han faller. Beethoven och Schubert slår ut honom direkt, och han har ingen chans mot Rossinis och Webers och Wagners melodiska käckhet, som producerar schlagermelodier man minns för alltid direkt på löpande band i opera efter opera.

Dock förblir han beundrad av Beethoven och Brahms för sin överlägsna kontrapunktiska stilsäkerhet, ty Beethoven och Brahms vet vad kontrapunktik är. Även Bach visste detta och är väl den överlägsnaste kontrapunktikern av alla. Men vad är kontrapunktik annat än mekanisk hantverksskicklighet? Ursäkta denna hädiska kättarfråga, men även Brahms fick skäll (av främst Hugo Wolf) för ett tomt kontrapunkterande kring teman som bara var ofullgångna fragment. Visst kunde Brahms göra melodier, men ofta förfaller han till tomt orerande i ren abstrakt kontrapunktisk meningslöshet, liksom Beethoven också under stundom gör, för att inte tala om Bachs stundom alltför mekaniska kontrapunktiska torka. Vad är väl meningen med alla dessa överväldigande polyfoniska utsvävningar av bara ornamentik utan substans, när man ändå omöjligt kan uppfatta alla dessa olika toner och teman på samma gång? Deras huvudfunktion verkar ju vara att till varje pris bara försöka överrösta varandra.

De största melodikerna behövde inte fylla ut något tomrum i sina melodier med kontrapunktiska utvecklingar och dekorationer då en melodi är nog i sig om den är god nog. Den talar för sig själv och behöver inte bredas på med extra stämmor. Detta förstod de ledande romantikerna som Schubert, Bellini och Chopin, som visserligen kunde kontrapunkt men slapp behöva överdriva den för att framhäva sina melodier som var alldeles tillräckligt sångbara för att kunna sjunga för sig själva och klara sig i ren homofoni.

Denna självklara medvetenhet om musikens absoluta innersta väsen innehade även Händel, den kanske gedignaste musikmakaren genom tiderna, den förste som verkligen kunde göra melodier på löpande band för alla tider och som aldrig lät kontrapunktiken dränka dem. Fastän han var lika virtuos kontrapunktiker som Bach (om dock icke lika formalistisk) lät han aldrig kontrapunktiken spela en viktigare roll än melodin, som han kanske mer än någon annan kompositör förstod att rätt sätta i sitt sammanhang som den enda naturliga kungen och hjärtpunkten i musikens rike.

Även Beethoven hyllade Händel mot slutet av sitt liv som alla tiders störste kompositör, och Sibelius, den mest genommusikaliske tonsättare Norden har frambringat, yttrade om Händel, att om 1800-talet återupptäckte Bach, så borde 1900-talet ägna sig åt att återupptäcka Händel.

Tyvärr blev det inte så. 1900-talet fick bekymmer med två världskrig och atombombs-terror i stället, varför skönheten kom av sig, musikvärlden ballade ur och hängav sig åt tolvtonstekniken och atonalismen i stället, som om denna kunde skänka lika stor tillfredsställelse som Händel och Bach. Det finns bara en sak som mänskligheten alltid har lyckats med: att överträffa sig själv i dårskap.

Följaktligen väntar Händel fortfarande på att bli återupptäckt hel och hållen. Där finns i alla fall 23 oratorier och 43 bedårande operor att hämta - om vart och ett av dessa verk i medeltal antas vara i två timmar, är bara detta 112 timmars musik - mer än dubbelt av hela Johann Sebastian Bachs produktion. Det var en man som höll i gång!

Julens filmer

"Den röda fiolen" är en av de mest bedårande filmer som gjorts under de senaste åren. Bara dess mycket omsorgsfulla tillkomstprocess ger den en hög respektabilitet. Den filmades i Italien, Österrike, England, Kina och Canada under loppet av fem år. Den berättar historien om en fiol från dess tillkomst 1681 fram till dess bortauktionerande i Montreal i modern tid. Hela filmen är uppbyggd kring den spännande auktionen, som får sin tillbörliga högst oväntade upplösning. En expert tillkallas för att värdera fiolen som spelas av ingen mindre än Denzel Washington. Kring denna dramatiska klimax om avslöjandet av fiolens hemlighet byggs olika historier ur dess förflutna upp: hur den tillverkas under mycket tragiska omständigheter, hur den hanteras i ett österrikiskt kloster i Alperna av ett underbarn som en lycköskare tar med sig till Wien för att visa upp med oväntat resultat, hur den kommer i zigenarhänder och spelas flitigare på än någonsin, hur en excentrisk brittisk virtuos köper den av zigenarna och trakterar den på sitt eget sätt med sina vilda älskarinnor, och hur den hamnar i Kina och där går mycket skiftande öden till mötes under kulturrevolutionens vanvettiga musikföljelser.

Hela tiden återvänder man till violinens tillkomst och dess mysterium. Den har en märkvärdig röd färg som gör den mera värdefull än en Stradivarius. Dess lack analyseras av Denzel Washington, som går i taket inför upptäckten av dess hemlighet.

Medan han bygger fiolen väntar fiolmakarens hustru barn, men hon är till åren kommen, och läkaren varnar för en svår förlossning. I sin osäkerhet inhämtar den blivande modern råd från sin sköterska, en gammal synsk familjeamma, som spår henne i Tarot. Hela tiden under filmens gång återvänder den då och då till denna kloka sköterska som lyfter ett nytt kort och profeterar nya öden och vändningar åt den blivande modern, - som dock avlider under den svåra förlossningen. Hennes make den fiolbyggande mästaren blir alldeles ifrån sig av sorg och vägrar lämna den dödas rum och vägrar låta någon komma in i det. När han slutligen lämnar rummet är det för att fullborda den röda fiolen, som blir hans livs sista.

Men alla dessa öden och äventyr, som amman förkunnat för den blivande modern, med långa resor och vilda passioner, brustna hjärtan och levande begravning, förföljelse och evig kärlek? Hon dog ju!

Det är det som är filmens sagas poäng. Alla de romantiska öden som amman lovade åt den havande blir i stället fiolens. Och fiolbyggaren använde i sin djupaste smärtas förtvivlans hjärtesorg en ansevärd portion av sin döda hustrus blod i den lösning som han lackerade fiolen med. Dess lackering visar sig vara delvis organisk. Därmed har alla ammans förutsägelser slagit in, då hustruns blod levt vidare i fiolen och därmed fått uppleva alla fiolens ytterst skiftande och romantiska dramatiska öden.

"Sagan om konungens återkomst" är en värdig avslutning på trilogin om "Sagan om ringen", men efter drygt 3 timmar under oupphörlig gastkramande spänning utan paus genom de magnifikaste bataljscener som filmats sedan Sergej Bondartjuks Napoleonfilmer i närmkamp med inte bara de vidrigaste tänkbara orcher i tusental (med en elefantman som ledare) utan även de hiskligaste monster troll och öronsönderskriande nazgular, en sorts äckliga jättefladdermöss som slemmiga drakar, och med beväpnade och bepansrade supermammutar dessutom (med en helt demoraliserad och vansinnig kung som ledare av försvaret som i uppgivenhet försöker kremera sin alltjämt levande son med sig själv men lyckas bara med sig själv) och under Frodos och Samwises hårresande stapplande strapatser på sin olidliga vandring in i hjärtat av Mordor under ideliga sabotage av den vedervärdige

Gollum och dessutom av en störtläskig jättespindel, som faktiskt lyckas bedöva och kapsla in Frodo i en kokong vid ett tillfälle, och med ett öronbedövande vilkanutbrott som final, varvid hela Mordorlandet rämnar och lämnar Frodo och Samwise som enda överlevande på ett klippsprång, - så är man fullkomligt utmattad som efter en mycket tung och besvärlig arbetsdag. Det lyckliga slutet hjälper inte att man är fullkomligt överansträngd efter en sådan våldsamt strapatserande film. Som uthärdningsprestation är denna filmupplevelse fullt jämförbar med Wagners "*Götterdämmerung*", tidernas mest musiköverbelastade opera, om dock "Konungens återkomst" är betydligt mera praktfull och spännande, men det gäller att sitta så långt bak i salongen som möjligt, helst längst bak på en balkong.

Denna romans enorma publikframgång har länge förbryllat litteraturexperterna, som alla alltid varit överens om att Tolkiens sagoböcker inte är några litterära mästerverk. Emellertid har han precis som exempelvis den lika olitterära Nevil Shute bra historier att berätta, och den styrkan är alldeles tillräcklig. Det bärande temat genom ringtrilogin som gör denna saga evigt aktuell är ringens symbolik som den absoluta maktfaktorn. Makten som fenomen behandlas konsekvent som ett ensidigt ont som bara kan åtgärdas genom fullständig förintelse. Alla som får ringen i sin hand (med ett enda undantag, den genomfriske Tom Bombadil,) blir mer eller mindre sinnessjuka på allehanda sätt genom dess makts fullkomliga fördärvlighet. Det är mycket nyktert att betrakta all makt som fördärvlig, och det har professor Tolkien kammat hem full poäng på, och det kommer hans ringtrilogis bok alltid att fortsätta göra. Ty människan har aldrig lärt sig denna fundamentala och sunt förnuftiga moralläxa, varför Tolkiens saga förvisso alltid kommer att göra någon nytta och fylla en viktig moralisk funktion, ungefär som Bibeln och Shakespeare, om dessa dock står litterärt avsevärt högre.

Det är inte helt fel att jämföra Tolkiens sagovärld med andra litterära sagovärldar. Frågan är hur mycket exempelvis Astrid Lindgren med sin "*Mio min Mio*", "*Ronja Rövardotter*" och "*Bröderna Lejonhjärta*", hennes tre yppersta böcker, var influerad av Tolkien. Så länge hon levde klagades det på att hon aldrig fick nobelpriset, som hon åtminstone borde ha fått tillsammans med Tove Jansson. Men Tove Janssons muminvärld är något helt annat och är fjärran från Tolkiens drakar och monster och absoluta ondska. Tove Janssons värld är den absoluta oskuldens värld, där alla är fullständigt oskyldiga, till och med Mårran, som inte rår för att hon är skapt som hon är - varelsen som ständigt söker värme men som bara har en nedkylande och släckande effekt på allt levande. Många rikssvenskar är överens om att Tove Jansson står en klass över Astrid Lindgren, då hennes värld är fullständigt originell och fullständigt fjärran från vår värld och ändå desto mera mänsklig. Det är lätt att älska, känna sig hemma och identifiera sig med personerna i Mumindalens idylliska fantasivärld medan många tar anstöt av Pippi Långstrumps absurditet och finner Madicken enfaldig. Då är Karlsson på Taket mera lyckad som skapelse från en helt annan värld, och han kanske till och med skulle ha platsat i Mumindalen. Men föreställ er Pippi i Mumindalen. Hon skulle genast ha förstört hela dalen som det personifierade stilbrott hon är. Alla filifjonkor och hemuler och till och med Snusmumriken skulle ha vägrat komma i närheten av henne och hellre flytt fältet för alltid.

Ej heller skulle Pippi och Madicken ha platsat i Tolkiens värld, medan däremot hela Mumindalen utan vidare skulle ha kunnat ligga inte långt från *the Shire*. Snusmumriken och Bilbo skulle ha passat bra tillsammans, och Mumin skulle ha haft mycket att samtala om med Enterna. Likväl är Tolkiens och Tove Janssons världar mycket väsensskilda och helt oberoende av varandra - de står på samma nivå som kolleger, kanske Tove Jansson rentav ett steg högre i sin raffinerade ironi, medan Astrid Lindgren särskilt genom "*Mio min Mio*" tydligt har lärt sig ett och annat av professor Tolkien; medan dock en magi som den i "*Trollvinter*" helt saknar motstycke både hos professor Tolkien och Astrid Lindgren.

Rena motsatsen till "*Sagan om konungens återkomst*" var "*Broarna i Madison County*", en mycket lågmäld och intim idyll om hur Clint Eastwood, frånskild världsman, och Meryl Streep, italiensk hemmafru med två tonårsbarn i världens tråkigaste lanthåla i Iowa, träffar varandra och inser att de för första och enda gången i livet träffat rätt livspartner, varpå de får umgås i fyra dagar varefter de skiljs. Han ber henne följa med honom, men hennes dilemma är, att hur hon än gör måste det bli fel, om inte mot henne själv och Clint så mot hennes man och barnen. Filmen påminner mycket om David Leans och Noel Cowards "*Brief Encounter*" från 1947 med Trevor Howard och Celia Johnson i en liknande situation, men de

fick åtminstone flera veckor på sig och till Rachmaninovs andra pianokonsert dessutom, medan Meryls och Clints korta möte bara fick några enkla ackord i en trist omgivning under som sagt fyra mycket begränsade dagar. Ändå förblev de varandra trogna hela livet, och Clint Eastwoods film har rätteligen skördat mera beröm än någon av hans andra vilda cowboyfilmer. För en gångs skull ser han inte bara bister ut hela tiden, och för en gångs skull har han gjort en mjuk och mänsklig film. Den var betydligt mer imponerande med sin varma vardagsrealism och äkthet än "Sagan om konungens återkomst" med all sin arbetsamma och pompösa massintensitet.

Ännu mera gripande var dock "*The Gift*" med Cate Blanchett som den synska ensamstående trebarnsmodern, som får utstå alla påfrestningarna inför aggressionerna från en hustrumisshandlare, en mördare och en psykopat. Det visar sig att hennes enda riktiga vän, den enda hon trodde sig kunna lita på, var mördaren, som till slut även försöker mörda henne. Hustrumisshandlaren visar sig vara oskyldig, medan psykopaten räddar hennes liv - efter sin död. Intrigen är snårig men makalös i sitt intrikata raffinemang, gissningarna av dess vidareutveckling blir många under handlingens gång men alla slår ofelbart fel, och inför den sista nöten står till och med Cate Blanchett handfallen med alla sina siargåvor, medan denna tankeställare ger henne en betydligt högre respekt för de döda än tidigare och kanske även publiken. En ovanlig film helt i stil med Cate Blanchetts alla andra beundransvärda gestaltningar av mycket särskilda kvinnor.

2003 års bästa filmer

Det blev så många utomordentligt fina filmer sedda i år, att det som vanligt blev svårare än någonsin att utse de bästa. Som vanligt börjar vi från femte plats.

Eftersom vi nu har sett både del 2 och 3 av Tolkiens Ringen-trilogi under samma år och därför kan bedöma trilogin i sin helhet, är det nästan ofrånkomligt att förläna den ett rimligt erkännande, varför den fullbordade Ringen-trilogin hamnar på femte plats i vår topplista över årets bästa biograffilmer, mest på grund av dess fantastiska scenografi, som nog aldrig tidigare har gjorts maken till. Möjligen kan man jämföra den med D.W.Griffiths "*Intolerance*" med dess Babylon-episoder, men det är svårt att för övrigt hitta någonting i samma klass.

Även på fjärde plats måste vi placera flera filmer, ty två filmer har kommit ut under året som stilmässigt och innehållsmässigt hör samman: de båda irländska "*Bloody Sunday*" om massakern i Londonderry 1972 och "*Veronica Guerin*" om mordet på denna Dublin-journalist. Båda är absoluta toppar i genren dokumentär realism.

Även på tredje plats måste vi placera två filmer tillsammans, som också stilmässigt och innehållsmässigt hör samman: de båda Vietnamskildringarna "*Den stillsamme amerikanen*" efter Graham Greenes roman från 1955 och Jean-Jacques Annauds "*L'amant*" efter Marguerite Duras' självbiografi om en fransk familj från nästan samma tid, båda innerligt tragiska och uppskakande i sin konsekventa verklighetstrohet.

Nu närmar vi oss topplaceringarna. Naturligtvis kunde Polanskis "*Pianisten*" inte undgå att ranka högt i *Fritänkarens* bedömning - ännu ett exempel på innerlig, uppskakande och total realism.

Däremot kommer säkert flera att bli förvånade över vinnaren - Alexander Sukurows "*Den ryska arken*", en ren konstfilm egentligen utan handling men ändå ett av filmhistoriens unikaste och mest renodlade konstverk, genom dess fulländade hantverksskicklighet - hela filmen gjordes i en enda tagning, med en kamera som åkte omkring i hela Vinterpalatset i Petersburg för att fånga stadens trehundraåriga historias alla olika stämningar med ett fullständigt bedövande imponerande resultat. Sällan om någonsin har ett renare konstverk frambringats på film.

Andra aktuella topplistor

Man har genom undersökning kommit fram till en rangordning av världens vänligaste städer, där Rio de Janeiro kommer högst, vilket är glädjande efter den chockerande nedslående filmen-boken om "Guds stad" med dess barngangstervälde. Europas vänligaste städer var (som vi nog hade kunnat gissa) Athen, Amsterdam, Wien, Rom och Budapest. Det noterades att San Francisco var vänligare än New York, och att Indiens vänligaste stad utan konkurrens var Calcutta. Högst bland Asiens städer kom annars Singapore. Det var världens ledande städer i vänlighet.

I Tyskland under november framröstades en tio-i-topp-lista över de främsta tyskarna. På första plats kom Konrad Adenauer, tvåa blev Martin Luther, medan Karl Marx kom på tredje plats. Bach kom sexa och Einstein tia. Tyvärr har vi inte fått hela listan. Frågan är, om tyskarna alls hade kunnat rösta fram en tråkigare tysk trio på de första tre platserna. Vi hade absolut inte inkluderat en enda tysk politiker, filosof eller predikant bland de tio första.

Vi hade satt Goethe på första plats (hur tråkig han än var), Beethoven på andra och Bach och Händel på delad tredje. Sedan hade Friedrich von Schiller kommit, och en delad femte plats hade vi gett åt Brahms och Wagner. Som sagt, den tyska omröstningen blev en grym besvikelse.

Det kontroversiella med alternativ cancerterapi

Den australiensiska tidskriften "Nexus" med specialisering på gränsvetenskapliga försök till landvinningar har i sitt septemhernummer presenterat fallet doktor Geerd Hamer, som sedan 1978 helt gått in för alternativ cancerterapi och "ny medicin" efter att själv ha drabbats av cancer i testiklarna efter att hans son blivit mördad. Då han fortfarande lever får man förmoda att hans alternativa terapi åtminstone varit framgångsrik på honom själv. Utgångspunkten i hans alternativa terapi är att alla former av cancer har sitt ursprung i en plötslig chockupplevelse, som har sådana verkningar i hjärnan att de sedan ger upphov till cancerceller i specifika delar av kroppen. Dessa "chockutslag" i hjärnan kan direkt ge utslag i medicinsk apparatur (CT), och beroende på var exakt i hjärnan dessa chocker ger utslag kan man härleda exakt var i kroppen cancercellerna kommer att börja bildas. Under sina 25 års bedrivande av sin alternativa terapi har han undersökt 31,000 cancerfall och icke funnit ett enda undantag från sin hypotes, att cancer börjar genom en chockreaktion i hjärnan. Hans alternativa terapi utgår från att icke försöka bota själva cancer utan i stället dess upphov, alltså själva chocktraumat. Enligt uppgift har han botat 6000 av 6500 fall.

Detta låter väl för underbart för att kunna vara sant, och professionella läkare avfärdar dessa uppgifter som omöjliga. Emellertid bör man åtminstone ge honom en chans och åtminstone undersöka uppgifterna innan man avfärdar dem. Om han är en bluff torde det vara lätt att få honom avslöjad, men faktum är att han fortfarande lever efter sin testikelcancer för 25 år sedan och har resultat att uppvisa. Dessutom börjar andra läkare och specialister mer och mer uppmärksamma honom och förespråka hans metoder som ej omöjliga alternativ. Från vissa håll har han till och med föreslagits som nobelpriskandidat.

Vari ligger då det kontroversiella? Vad är det för ont med att bota cancerpatienter genom alternativa metoder om dessa fungerar? Den stora stötestenen med doktor Hamer är att han gått så långt att han avstyrat traditionell cancerbehandling genom strålningsterapi för sina patienter för att i stället applicera sin egen mer psykiska "healing"-terapi. Detta har vänt hela etablissemangot emot honom med raseri. Han har dragits inför domstol och tvingats lämna Tyskland, han har blivit stämplad i tysk press som "galen brottsling", i vissa delar av Tyskland kan han aldrig mer sätta sin fot då han bannlysts från samhället, medan dock andra domstolar friat honom och ådömt universitetssjukhus att pröva hans metoder, vilket de icke har gjort. Detta är en mycket bitter och svår kontrovers. Endast det spanska rättsväsendet (då han nu lever och verkar i Spanien) har fattat det förnuftiga domslutet att en domstol inte kan döma mellan olika cancerterapi.

Samtidigt måste man förstå det ortodoxa cancerläkaretablissemangets hårda reaktion. Deras ståndpunkt är att doktor Hamer, genom att vägra patienter strålningsterapi, dömer dem direkt till döden i många fall. Mot detta står doktor Hamers genom domstol bekräftade resultat av 6000 botade av 6500 möjliga. Samtidigt sätter doktor Hamers alternativ hela

cancerläkaretablissemangen i gungning om hans resultat är korrekta, då ju hela cancervården beror ekonomiskt av statligt massivt understöd. Om statliga utredningar finner att doktor Hamers resultat är korrekta kan detta leda till omprövningar av hela cancervårdspolitiken.

Emellertid har den ortodoxa cancervården helt rätt i ett avseende: vad man först och sist måste tänka på är patientens eget bästa. Emellertid har patienten rätt att välja själv, och om det en gång finns alternativ måste han få välja bland dem. Det finns idag många alternativ. Dr Hamers är bara ett av dem. Ett annat är Ann Wigmorens "Levande föda", som vi skrev om i Fritänkaren nr. 4 ("*Edgar Cayce är död, men Ann Wigmore lever*").

Och det faktum att konventionell strålningsterapi inte alltid fungerar *kräver* alternativ och framför allt forcerad vidareforskning. Om en patient låter undersöka sig för misstänkt cancer, om han inte får besked förrän efter sex månader och diagnosen då är cancer, om han sedan utsätts för strålningsterapi i det oändliga utan annat resultat än att cancer återkommer, om till slut strålningsterapin avbryts då den visat sig resultatlös - vem kan då förvägra denna patient rätten till alternativa metoder?

(<http://www.mrbean.net.au/~wlast/hamer.html>)

En annan som är inne på exakt samma linje som doktor Geerd Hamer är amerikanskan Brandon Bays, som man lätt hittar på nätet. Liksom Geerd Hamer tvingades hon till umgänge med cancerproblemet när hon själv fick sjukdomen och fick sex veckor på sig innan det skulle vara för sent att operera. Hon beslöt att avstå från operation och ta itu med problemet med alternativa metoder. Hon genomgick en drastisk dietkur - och lyckades. Hon menar att allt beror på en själv. Enligt hennes princip föds en människa som en färdigslipad diamant, som sedan under livet samlar på sig lager på lager av slagg och smuts, som resulterar i allehanda sjukdomar, främst cancer. Genom att rigoröst arbeta bort dessa slagglager, som mest består av chocker och traumata, kan man bota sig från vilka psykosomatiska sjukdomar som helst. Nyckeln till tillfrisknande heter förlåtelse. Om man inte kan förlåta vad man utsatts för och de personer som vållat en skada kan man aldrig bli helt frisk. Förlåtelse är allt. Hon driver ett framgångsrikt institut i Sussex i södra London och reser över hela världen för att ge föreläsningar. Hon är bara 50 år gammal men ser mycket yngre ut, och man frapperas av hennes blonda skönhet och uppenbara friskhet. Ändå har hon legat dödsdömd i cancer. Hennes resultatstatistik tål en jämförelse med Geerd Hamers. Hennes bok finns allmänt tillgänglig även på biblioteken, den heter "*Resan*" eller "*The Journey*" men är starkt efterfrågad, och på Göteborgs Stadsbibliotek fann jag alla dess exemplar utlånade med en kö av beställningar.

(http://www.vibrantuniverse.com/brandon_bays.html)

Sveriges kanske främste cancerläkare, den ungersk-judiske Georg Klein, skriver i sin artikel "Första mötet med Afrika" (i sin bok "Ateisten och den heliga staden") om sitt möte med Burkittlymfomet, som resulterade i groteska tumörer i ansiktet på barn i Kenya. Den artikeln är kanske den intressantaste i hela denna höginträsanta bok. Hans största förvåning gällde mötet med botade Burkittbarn, där han kunde jämföra de friskaste tänkbara barn med bilder av dem själva före intagningen på barnsjukhuset: "tumörer stora som ett halvt huvud, ofta med blödande sår, förstörda ögon och tänder, förvridna läppar. Nu var svullnaden borta, endast små ärr fanns kvar."

Han kunde knappt tro sina ögon. De cellgifter som man använt för behandlingen kunde inte ha dödat alla tumörceller, den behandlingen som användes där i Kenya skulle ha varit maktlös inför vanliga västerländska leukemi- och lymfomsjukdomar, men här sprang likväl 25% av alla dessa Burkittlymfomdrabbade barn omkring och var helt friska - "Burkittumören smälte bort som snö." Man hade fortsatt kontrollera barn i fyra-fem år efter behandlingen utan att tumören kommit tillbaka. Georg Klein har bara en förklaring: terapin hade bara varit hjälp till självhjälp. Den sjukens egna försvarsmekanismer hade reagerat tillräckligt immunologiskt för att kunna driva den sista tumörcellen ut ur kroppen. Själva behandlingen kunde omöjligt ha skadat mer än en bråkdel av tumörcellerna, konstaterar professor Georg Klein.

Och den åsikten delar väl alla med någon erfarenhet på området: det egna initiativet är det viktigaste av allt. Så länge viljan finns kan hoppet segra och kan chanserna vara goda hur illa det än ser ut. Människokroppen är den levande världens mest outtömliga skattkammare när det gäller rikedom på biologiska resurser, och de finns där för att tas i bruk och komma till användning och utvecklas, särskilt i krissituationer.

Vi har tidigare diskuterat Georg Klein i nr 44 med hans bok "Den sunde djävulen".

Atombombens verkliga fader

Det var han som tillsammans med den ungerske juden och kärnfysikern Edward Teller övertalade Einstein att skriva det där brevet till president Roosevelt den 2 augusti 1939 som fick presidenten att riva i gång hela Manhattanprojektet för att förekomma tyskarna, som under Otto Hahns ledning redan hade sprängt atomen. När projektet ballade ur och det stod klart att Tyskland aldrig skulle få en atombomb och vetenskapsmännen ändå inte kunde stoppa det tog han det på sig att åtminstone försöka stoppa politikerna från att använda bomben. Han fick tid hos presidenten, men bara några dagar efter att han fått beskedet dog presidenten. Han fick börja om från början med Truman, men det tog tid, och han fick omsider aldrig träffa Truman. I stället fick han träffa den blivande utrikesministern James Byrnes, som var en hök och som var fast besluten att använda bomben. Annars skulle regeringen tappa ansiktet inför folket, som skulle mena att Manhattanprojektet varit misslyckat om bomben aldrig kom till användning.

Hans namn var Leo Szilard, en annan ungersk jude från Budapest, utbildad i Tyskland och emigrerad först till Wien 1933, sedan London 1934 och sedan till Amerika 1937. Han var hela livet en man som höll sig bakom kulisserna för att desto säkrare kunna dra i de känsligaste trådarna för att lotsa fram världsutvecklingen på rätt väg. Han visste redan 1930 att Hitler skulle komma till makten och vidtog sina mått och steg för att driva fram Manhattanprojektet, och han utförde den första kedjereaktion den 3 mars 1939 tillsammans med Zinn och insåg då att världen stod inför väldiga problem.

Dessa problem manifesterade sig genom Hiroshima och Nagasaki sex år senare, varefter han ägnade sitt liv åt kärnvapenbekämpning och nedrustning. Ingen blev mera upprörd över atombombsfällningarna än Einstein, som konstaterade inför honom: "Tydligt skall man inte göra någonting över huvud taget."

Han fick själv cancer i blåsan i 60-årsåldern och vägrade låta operera sig. "Jag har inte tid," sade han, och han betecknade amerikanska läkare som giriga operationsgamar. Georg Klein försökte ge honom möjlighet att bli opererad i Stockholm, men slutligen regisserade han själv sin operation. Dittills hade ingen gett någon med blåscancer en högre stråldos än 2000 rad, men Szilard krävde 8000. Till slut lyckades han få sig 6000 och brände bort blåsan alldeles. Han dog fem år senare i sömnen av en hjärnblödning. Man kunde vid obduktionen konstatera en bortbränd blåsa men inga tecken på cancer.

Åtminstone två böcker finns tillgängliga av denne märklige världsmanipulator bakom kulisserna: satiren "Delfinernas språk" om vetenskapsmissbruk och en postum bok utgiven av hans änka som innehåller Leo Szilards minnen och dokument.

Mordet på påvens kassör

Det fallet tycks vara löst nu. Det var den 17 juni 1982, ett år efter attentatet mot påven, som chefen för Banco Ambrosiano, kanske påvens huvudkamrer, Roberto Calvi, påträffades hängd under Blackfriars Bridge i London. Detta var kulmineringen av en rad skandaler. Banco Ambrosiano hade gått omkull, och Roberto Calvi som dess chef hade ställts inför rätta för att få förklara sig och försvinnandet av 1,3 miljarder dollar. Roberto Calvi hade lovat avslöja allt i rättegången. Men i lämplig tid före rättegången påträffades han alltså hängd under Blackfriars Bridge. Det blev ingen rättegång. I stället blev det en rättsundersökning av hans underliga död.

Rätten fastslog att det hade varit självmord, men ingen trodde på det. Vad gjorde han i London? Att resa till London från Milano bara för att hänga sig under en bro verkade minst sagt långsökt.

Nu har sonen avslöjat sanningen. Det var på påvens order som Roberto Calvi tog ut 1,3 miljarder från påvens bank för att finansiera *Solidarnosc* i Polen och dess kamp mot kommunismen. *Solidarnosc* behövde pengar för att kunna upprätta tryckerier och sprida sina informationsblad. Bara CIA:s hjälp var inte tillräckligt. Naturligtvis ställde påven som polack upp med vad han kunde.

Men de pengar som Roberto Calvi tog ut på påvens anmodan för att finansiera *Solidarnoscs* underjordiska kamp mot diktaturen tog han ut från den italienska maffians

konton utan att för dessa omtala för vad ändamål de togs ut. Naturligtvis blev maffian förbannad och bestraffade honom på sitt eget karakteristiska sätt.

Frågan är om det var rätt av påven att be Roberto Calvi genomföra transaktionen för att hjälpa *Solidarnosc*. En svårare fråga, som påven säkert brottats med sedan dess, är om påven hade gett ordern om han vetat att det skulle kosta hans bankir livet.

Fallet Nordkorea och Kim Jong Il

Frågan är om han inte är världens värsta diktator just nu. Han har inte alls så många mord på sitt samvete som överste Khadaffi och Fidel Castro men är betydligt farligare genom sitt kärnvapenhot. Lukasjenko framstår som en gentleman och Mugabe som en tandlös och orkeslös zoogorilla mot den mycket självsäkre och skottsäkre psykopaten Kim Jong Il, som redan som barn mördade sin egen lillebror.

Han föddes i Sovjetunionen, och det var sovjetkommunisterna som hjälpte hans far Kim Il Sung till makten efter japanernas nederlag. Nordkorea är därmed idag den sista Sovjetsatellitstaten. Alla de erforderliga folkmorden och utrensningarna, systematiseringen av gangstervälde och terrorabsolutism, folkövervakning, angivarsystem och hemliga SS-Gestapo-poliser byggdes upp av hans far. Han behövde inte göra någonting själv. Hans far var den ende kommunistdiktatorn som lyckats grunda en dynasti, och Kim Jong Il är den enda kommunistdiktatorn som övertagit en kommunistdiktatur genom arv. Att han fortfarande sitter kvar vid makten efter 10 år beror helt och hållet på hans kärnvapenpolitik, som han håller omvärlden i skräck med och sitt eget folk i respekt för.

Redan Kim Il Sung inledde ett kärnvapenprogram men gick med på att skrota det på villkor att han fick handelsutbyte med väst och att hans regim respekterades. Kärnvapenprogrammet blev ett utpressningsmedel mot omvärlden. Det lades ner, men Kim Jong Il tog upp det igen - i hemlighet. Hans far hade gått med på att skrota tillverkningen av plutonium, vilket Kim Jong Il kringgick med att i stället använda uranium.

Med detta utpressningsmedel lyckades han få till stånd förhandlingar med Bill Clinton-administrationen, och utrikesministern Madeleine Albright bjöds på ett överväldigande folkskådespel av parader och festivaler, baletter och flaggskådespel i en slösande prakt värre än Moskvaolympiaden 1980 och Hitlers 1936, medan folket svält. Ty i och med Sovjetunionens upplösning försvann Nordkoreas enda inkomster och ryggrad, och landet stod inför en rad svältkatastrofer, som diktatorn fullkomligt har struntat i. Medan två miljoner nordkoreaner dog av svält slösade diktatorn landets resurser på att blanda Madeleine Albright med oändliga masssuppbåd av festprakt och ytlig ögonfröjd. Men Clinton-administrationen var imponerad och inte ovillig att göra affärer med Nordkorea.

Det var emellertid Bushadministrationen, som stängde dörren direkt. Då spelade Kim ut sitt skräckinjagande trumfkort: "Vi är villiga att sälja kärnvapen till vem som än vill betala för det." Och där står vi idag.

Naturligtvis har hökarna i Washington fullkomligt rätt när det gäller Nordkorea. Någon borde skjuta Kim Jong Il ett skott för pannan och det illa kvickt innan det är för sent. Han fördärvades redan som barn av sin far och sina egna later, han har ingen respekt för något människovärde, han har låtit avrätta sydkoreanska politiker över hela världen genom sina agents terrordåd, han har gett dem order att kidnappa japanska barn för att träna dem till nordkoreanska agenter genom hjärntvätt, ett väldokumenterat sådant fall, en flicka, begick självmord, han har kidnappat regissörer och skådespelare från utlandet för att tvinga dem producera film för Nordkorea då han var missnöjd med sina inhemska förmågor, om någon av hans folk kommer någon av hans villor för nära blir överträdaren skjuten till döds och hans mördare dekorerad av diktatorn, han är en god skytt och skjuter gärna folk själv, medan han samtidigt är lika dum som politiker som George W. Bush, ett parallellfall som också kan sägas ha "ärvt" sin titel - han var omöjlig i skolan och kan bara våld, hans enda politiska språk är terror, och han vidmakthåller sin ställning bara genom sin paranoia. Han är precis som en av dessa extremt bisarra skurkar i en James Bond-roman och nästan som en karikatyr på en sådan. Han är en av dessa alltför många omöjliga och absurda diktatorer som aldrig borde ha fått bli födda, och han är den värste idag - och ett allvarligt hot mot hela världen.

Doktor Chaney var ett original av universella mått. Ju äldre han blev, desto mindre praktiserade han som läkare, och desto mer ägnade han sig åt astrologi. Han var mycket anlitad och betrodd, han ställde sina horoskop utförligt och metodiskt, och han hade vanligen rätt i vad han förutsade. Många gick ifrån honom och uttryckte sin stora häpnad över att doktor Chaney uttalat sanningar om dem som de inte ens vetat om själva. Det hör till saken att han även förkastade alla andra astrologer och förklarade deras metoder vara humbug medan han var Kaliforniens enda seriösa astrolog. Han sade ofta, att alla astrologer var bedragare utom han, att ingenting var så lätt att bedraga folk med som astrologi, att det var grunden till all vidskepelse, och att man aldrig skulle tro på tolkningar av horoskop. När jag besökte San Francisco på 1870-talet hörde jag talas om honom av andra astrologer och sökte upp honom.

Vi kom att ha en mycket intressant kväll tillsammans. Han visade sig verkligen vara den första kvalificerade astrolog som jag hade mött på mycket länge, han hade verkligen försökt fördjupa sig i den astrologiska litteraturen och sovra det lilla matnyttiga som fanns där, och hans största förtjänsttecken var att han var en tvivlare. Fastän varje nytt horoskop han ställde stämde exakt och han under sin mångåriga erfarenhet aldrig funnit ett horoskop som inte stämde, så tvivlade han mera på astrologin för varje nytt horoskop han ställde, och endast en sådan astrolog är trovärdig.

Sent på kvällen när han förstätt att även jag var kvalificerad och till och med mera så än han, så vågade han ställa mig astrologiska problem som gällde honom själv.

"Jag har på senare år funnit att jag har ett oroväckande flertal exakta aspekter av typen kvintil, septil och novil, men hur i all sin dar tolkar man sådana aspekter? De är väldigt svåra att se i ett horoskop, men de måste ju betyda någonting. Se på den här septilen, till exempel. Kan en septil vara mera exakt?"

Det var en aspekt mellan Merkurius och Månen på exakt 51 grader och 25 minuter. Kanske var aspekten ännu exaktare. Även hans noviler, kvintiler, binoviler och bikvintiler var mycket intressanta och ingick alla i ett tydligt förenande mönster. Jag sade som det var: "Jag har aldrig sett någonting liknande förut."

"Kan du tolka det åt mig?"

"Jag kan försöka." Det var sällan jag hade fått koncentrera mig så starkt som jag fick göra nu för att lösa detta astrologiska problem, som verkligen var mycket svårt: kvintiler, septiler och noviler är alltid de svåraste aspekterna att tolka, varför de flesta helt enkelt struntar i dem. Men det kunde man inte göra här.

"De tyder på någonting mycket ovanligt. Jag har ytterst sällan sett liknande mönster förut, men när jag har gjort det har det alltid varit hos fäder till märkliga barn. Mozarts far, till exempel, hade någonting liknande," (men det talade jag aldrig om för denne,) "och även den helige Franciscus' far hade sådana svårtolkade aspekter. De skulle kunna tyda på att du har eller kommer att få en mycket märklig son. Men din Saturnus spelar en avgörande roll både i novil-, septil- och kvintilaspekterna och utgör liksom detta mönsters centrum. Din son blir inte lycklig. Har du en olycklig förbindelse?"

Hans blick tydde på att jag hade lyckats närma mig sanningen om hans innersta privatliv.

"En mycket olycklig," sade han. "Och hon är havande just nu. Kvinnan visade sig vara om inte spritt språngande galen så nästan."

Nu såg jag min chans att ställa till med historiska skeenden. Jag har nämnt Mozart och Franciscus. Nu såg jag möjligheten till att få en ny historisk skyddsling.

"Förneka barnet, om det är en son, och ha aldrig med honom att göra. Endast så kan han själv bli lycklig och göra andra lyckliga. Låt din förbindelse gifta sig med en annan man snarast möjligt. Om du aldrig har något med din blivande son att göra så kan han bli en Kaliforniens Messias."

Han lovade att tänka på saken, och senare visade det sig att han hade följt alla mina instruktioner till punkt och pricka. Flora Wellman, som hans excentriska protegé hette, gifte sig med en annan, och hennes oäkta son fick denne andres namn, som var London. Sålunda fick en av Amerikas främsta författare namnet Jack London.

Jag såg honom på en gata i San Francisco tjugo år senare. Jag hade begivit mig dit enkom för att söka rätt på honom, och jag fann honom genast. Det var omöjligt att missta sig på honom. Han var lik doktor Chaney som ett bär.

Jag var så ivrig att jag genast gick fram till honom och försade mig. "Ursäkta mig, ni måste vara doktor Chaney's son," sade jag och sträckte fram handen, och för sent insåg jag mitt misstag. Han såg ut som om han hade sett ett spöke.

"Doktor Chaney? Jag känner ingen doktor Chaney. Mitt namn är London. Vem är ni?"

"Förlåt mig, jag misstog mig." Jag var förkrossad av mitt klavertramp. Hur skulle jag gottgöra det? Jag skyndade mig bort från honom, skrämmd även av den vackre sympatiske unge mannens brist på framtänder och hans whiskeydunster, vilket gett mig intrycket av en hopplös äventyrare.

Men jag stannade i San Francisco. Försiktigt tog jag reda på mer om unge London, och det visade sig att han genast efter sammanträffandet med mig hade börjat forska i vem hans far egentligen var. Han hade till och med kontaktat doktor Chaney, som hade förnekat honom. Vad hade jag ställt till med? Full av grämlse och oro för mitt fadderbarn lämnade jag San Francisco.

Men han lät tala om sig. Snart började det överallt i alla tidskrifter förekomma noveller av Jack London, alla bokhandlare skyltade med honom, och jag slukade böcker som "Skriet från vildmarken", "Varg-Larsen" och "Varghunden". Och efter ett antal år vågade jag bege mig ut för att besöka honom igen.

Stackars Jack London! Stackars min lille gosse! Han om någon var mitt synnerliga sorgbarn. Andra gången jag träffade honom stod han på höjden av sitt rykte, han höll på att bli världens mest lästa och populäraste författare genom tiderna, han höll på att bli rik som ett troll, jag väntade mig att få träffa den verkliga lyckans gullgossen.

Jag spårade honom till hans tillhåll ute i vildmarken. Jag rastade på en krog, var de sade att han ofta brukade komma för att bjuda laget runt och ha en glad eftermiddag med positiva samtal. Brukade han dricka? frågade jag försiktigt. Visst drack han, men aldrig så att han blev full. Han hade världens bästa ölsinne. Han drack bara för att hålla andra sällskap.

Så kommer det plötsligt in på krogen en stupfull lufsig orakad karl. Tyvärr känner jag genast igen de vackra irländska dragen. "Mr London," säger ägaren, "är ni all right?"

"Häng mig om jag inte är all right," sade slusken och raglade fram till disken. Folk började viska sinsemellan bakom honom. "Hans fru ligger svårt sjuk," sade de. "Väntar hon inte barn?" "Jo, hon ligger på sjukhuset." "Varför är han inte hos henne då?"

Gästen var inte dummare än att han hörde varje ord. Han vände sig aggressivt om och sluddrade: "Därför att barnet är dött. Därför att min son och arvinge aldrig kom till världen. Därför att hans tredje barn blev ett fiasko. Därför att hans tredje värdelösa dotter inte ens fick leva tre dagar." Och så brast han i gråt som ett barn och ramlade omkull i en hög på golvet. Jag hade aldrig sett ett så ömkligt geni förut. Plötsligt liknade han på något sätt i sitt väsen Henri de Toulouse-Lautrec. Några karlar hjälpte honom upp och placerade honom i en bekvämare stol. Jag följde med dem och ställde mig att betrakta honom. Jag älskade hans utseende som jag aldrig älskat ett utseende förut. Jag jämförde honom med dem alla - van Gogh, Mozart, den unge Schubert, Mendelssohn, Leopardi, Keats, Rafael, Masaccio, Franciscus och den förste av alla de unga martyrerna, den korsfäste, och fann honom nästan vara den vackraste av dem alla. Han öppnade slött ett öga och plirade mot mig. "Vem är ni?" frågade han. Han kände inte igen mig.

"En som vill er väl."

"Jag tror min själ jag har min pappa framför mig."

"Nej, jag är inte er far."

"Men ni vet vem min far var, er förbannade bov." Han reste sig och ville av allt att döma ta ett nappatag med mig. Han var på det humöret nu. De andra karlarna höll honom tillbaka.

"Du är full, Jack," sade de.

"Det vet väl fan att jag är full," sade han trotsigt och satte sig ner igen men släppte inte mig med ögonen. "Ni är visst min far, om ni så är fan själv."

Jag ville gråta och omfamna honom men kunde inte få fram ett ord. Men jag måste säga något. Jag kunde inte uthärda tystnaden.

"Nej, jag är inte er far."

"Men ni vet allt om mig. Ni vet att min mor är vansinnig och att alla mina pappor har förnekat mig. Alltså är ni min far."

"Jag är kanske er gudfar."

Han gjorde ett nytt försök att resa sig. Han sade argt till karlarna omkring sig: "Försök inte hindra mig." Han ingav respekt, kom ostört fram till mig och grabbade mig i kragen. "Jag har en gås oplockad med er," väste han fram. "Ni är mitt livs förbannelse. Lämna mig i fred! Om ni inte kommit hit hade mitt barn levat, och det hade varit en pojke!"

De andra tyckte han gick för långt. De skilde honom från mig med våld. Värden ingrep och sade: "Gå hem och lägg dig, Jack. Du har aldrig varit full och burit dig illa åt här förut. Vi skall glömma det, och du skall själv ha glömt det när du vaknar. Vi deltar i din besvikelse. Gör inte saken värre nu. Gå hem."

Och med en sista argsint blick på mig gick han ut därifrån, men han gick inte hem. Han for till San Francisco och gick bärsärkargång på ett antal krogar. Tidningarna var fulla av det efteråt. Det blev till och med processer, och den domare som dömde honom blev sedan föremål för mycket obehag från Jack Londons sida. Så avslöpte mitt andra besök hos Jack London, och jag beslöt mig för att aldrig uppsöka honom igen.

Men jag måste träffa honom igen. Det var ungefär sju år senare som jag på nytt bävande reste genom Kalifornien. Jag visste att hans nya hus, det så kallade Varghuset, stod så gott som färdigt, och jag visste, liksom hela världen visste, att han längtade efter att äntligen få flytta in i det, detta hus som byggts på i årtal och som kostat honom alla hans förmögenheter, detta Amerikas blivande vackraste hem, där varje detalj var så noga uttänkt och genomförd att hela huset redan i hela världen var berömt för sin skönhet, snillrikhet och moderna tekniska fulländning utan like.

Jag kom dit i mitten av augusti 1913. Det var en högtidsstund för mig. Jag hade föresatt mig att denna gång helt öppna mitt hjärta för Jack London, min speciella skyddsling, som jag älskade mer än någon amerikanare, kanske mer än någon annan människa.

Jag möttes av ett ohyggligt strålande eldsken. Hela skogen tycktes brinna. Men det var värre än så. Det var Jack Londons villa som brann. Amerikas vackraste slott, det tjugonde århundradets ljuvigaste hem, stod i ljusan låga, natten innan världens bästa författare skulle flytta in i det. Det var en katastrof värre än 'Titanic'. Jag grät faktiskt, stannade min kärra och kunde inte fortsätta. Jag satt stilla i en timma och vände sedan om tillbaka mot den värld jag ingenting hade gemensamt med.

Tre år senare var Jack London död. Han dog fyrtioårig genom självmord. Han kunde inte längre förnya sig själv som författare och tog då hellre gift än fortsatte skriva. Det blev det första stora tragiska 1900-talsförfattarödet. Han följdes av Stefan Zweig, Klaus Mann, Ernest Hemingway, Arthur Koestler och många andra. 1900-talet blev självdestruktivitetens och självmordets tidevarv, och Jack London angav tonen.

Jag behöver knappast bekänna hur bittert jag ångrade mitt sista besök hos honom, under vilket jag aldrig fick se honom. Jag fick bara se hans hem brinna. Och jag är övertygad om att det inte hade brunnit om jag hade avhållit mig från att en sista gång försöka besöka honom.

Rapport från Shakespeare-konferensen i Globe-teatern i London

Konferensen anordnades 14-15 juni av *the Shakespeare Authorship Trust*, som försöker iakttaga en fullständigt neutral hållning i upphovsmannafrågan. Dess ordförande är Mark Rylance, som också är konstnärlig ledare för teatern och president för *the Marlowe Society* i England.

Gick det då att hålla neutral pli på tillställningen? Den första talaren var professor Robinson från Aberystwyths universitet i Wales, som representerade skådespelaren William Shaxspere, som han hette under konferensen. Professor Robinson presenterade alla de vanliga Stratford-argumenten med den äran men erkände efteråt att han långt ifrån själv var övertygad av sina egna argument. Han följdes av Oxford-förespråkaren Nicholas Hagger, sekreterare i *the Shakespeare Authorship Trust*. Han höll ett lysande anförande som gick ut på att poängtera de exakta likheterna mellan earlen av Oxfords personlighet och talrika karaktärer hos Shakespeare. Earlen hade själv varit en poet och skådespelare men hindrats av sin ställning som adelsman att själv stå för sina pjäser. Earlen hade troligen skrivit skådespelen redan under 1570- och 80-talen. I frågestunden efteråt erinrade Mike Frohnsdorff (ordförande i *the Marlowe Society*) att Shakespeare varit mycket influerad av Marlowe, vilket talrika ekon i Shakespeares pjäser övertydligt påvisar. Frågan ställdes hur

dessa Marlowe-paralleller hos Shakespeare kunnat författas långt före Marlowes tid. Svaret kom: Marlowe hade fått allt från Oxford.

Efter lunchpaus framträdde Peter Dawkins med tunga argument för Francis Bacon, som bevisligen skrivit dikter och dramer men som hindrats från att erkänna dessa som sina genom sin karriär som advokat och statsman. Bacons djupa engagemang i hemliga sällskap och filosofiska och metafysiska frågor framhölls som en bakgrund till Shakespeare. Hans argument framstod som väl underbyggda och väl framförda.

Därefter avslutades den första dagen med Mike Frohnsdorffs argument för Marlowe. Han stödde sig på arbeten av Calvin Hoffmann och A.D.Wraight samt framhöll även Doktor Mendenhalls experiment, vars resultat i påvisandet av Marlowe som Shakespeares författare han dock medgav att inte var vattentätt. Han hade även egna forskningsresultat att framvisa och återopade även en viss Dr. Wolfgang Deninger, som jag inte kände till. Han var den som mest höll sig till den neutrala kursen, då han inte alls är helt övertygad om att Marlowe var Shakespeares författare men endast håller detta som den minst osannolika möjligheten.

Söndagen ägnades sedan helt åt öppna diskussioner i en panel. Bland annat diskuterades den anonyma pjäsen "*Thomas of Woodstock*" som också går under namnet "*Första delen av Richard II*". I denna nyligen upptäckta pjäs, som bara finns i manuskriptform, finns tal som tydligt påminner om Marlowes "*Edward II*" och är tydligt författad av en mycket ung Shakespeare.

En dam från ett universitet i New Mexico, Amerika, hävdade att författaren till alla Shakespeares verk i själva verket var Mary Sidney, grevinnan av Pembroke, en vitter dam i centrum för de litterära kretsarna omkring Elisabeths hov. På frågan om hon verkligen trodde att "*Venus och Adonis*" och "*Våldtäkten på Lucretia*" var författade av en dam svarade hon, att Shakespeare eller vem som helst gott kunde få de dikterna. Två andra deltagare föreslog en helt ny kandidat, som tydligen var en utländsk diplomat. Av någon anledning diskuterades inte alls earlen av Derby, Oxfords svärson, som åtminstone måste ha varit inblandad.

Nicholas Hagger (*Oxfordian*) avslutade det hela med att föreslå gedignare samarbete mellan de olika lägren i jakten på den verkliga upphovsmannen. En resa till Heidelberg föreslogs för närmare utforskning av vissa dokument som prinsessan Elizabeth Stuart tog med sig till Tyskland när hon vigdes med kurfurst Fredrik V och hade earlen av Southampton som eskort. Man hoppades på fler konferenser som denna och hyllade initiativet och Mark Rylances kloka och neutrala ledning av det hela, samtidigt som man dock önskade lägre inträdesavgift nästa gång. Konferensens inträdesavgift hade för varje deltagare varit £95 (1400 skr) - något mera än Göteborgs Skrivarsällskaps gratissymposium 2001.

Kalender, januari 2004.

- 1 Sir James George Frazer 150 år ("*The Golden Bough*").
- 3 80 år sedan Howard Carter upptäckte Tutankhamons grav.
- 9 George Balanchine 100 år, dansör och Diaghilevs sista koreograf.
- 14 Sir Cecil Beaton 100 år.
- 15 Martin Luther King skulle ha fyllt 75.
- 16 25 år sedan den siste Shahan av Iran dog.
- 18 Cary Grant 100 år.
- 22 60 år sedan de allierade landsteg vid Anzio i Italien.
- 25 William Somerset Maugham 130 år.
- 31 Jean Simmons 75 år.

Bröllopsresan, del 13 : Reträtten.

Ancona mötte upp med stormväder och 11 grader varmt, och det ösregnade. Min bästa medpassagerare från Grekland var en tysk som hade arbetat där i tio år och som skulle bege sig hem till Frankfurt. Han var vittberest och hade bott fem år i Kalifornien och älskat San Francisco, men han gav inte mycket för Amerika för övrigt. Han betecknade amerikanerna som hopplöst dumma och underutvecklade, då hela deras skolsystem var åt skogen och hela deras kultur bara handlade om Hollywood eller TV-hjärntvätt, som alla amerikaner gick på. Den mest bankrutta delen av deras kultur var deras matkultur, då nästan den enda mat som fanns att få i hela Amerika var MacDonalds och annan stereotyp skräpmat som genomgående överallt var lika ohälsosam. I New York hade han inte varit, men han medgav att denna ort med sin blandkultur kunde vara ett undantag.

Hans värsta upplevelse av Amerika hade dock varit av dess sjukvård. Han hade åkt in på sjukhuset en gång efter en trafikolycka, och det första de hade frågat honom på sjukhuset var: "Kontanter eller kreditkort?" När han tvekade var nästa meddelande: "Om du inte har någondera, så ligger utgången där." Som kontrast hade han en gång haft en svår motorcykelolycka i Grekland med trettio brutna revben och sprucket knä med mera. De tog där hand om honom genast, och han behövde aldrig betala ett öre.

Sina mest smärtsamma erfarenheter hade han dock haft i Rumänien. På genomresa där hade han fått sin bil stulen, och när han polisanmält saken hade han blivit utskrattad. Den bilen skulle aldrig mer bli identifierbar i det landet och hade troligen redan sålts vidare i Ukraina eller Ryssland. Som bilresenär hade han fått det stämplat i passet att han kommit med bil, och när han sedan ville lämna landet per flyg visade sig detta vara omöjligt. "Ni har kommit in i landet med bil," sade myndigheterna. "Då kan ni inte lämna landet utan bil." Att den blivit stulen accepterades inte som en förklaring. Till slut erbjöd myndighetspersonen en kompromiss. "Lägg 50 dollar i passet, så skall jag se vad jag kan göra."

Efter en stund kom han tillbaka med passet. "De vill ha 20 dollar till." För 20 dollar till fick han sin utresa med flyg godkänd utan bil, men han lovade de myndigheterna dyrt och heligt att han aldrig mera skulle besöka Rumänien och att han skulle avråda alla andra från att göra det också.

Även i Albanien hade han upplevt den mest groteska fattigdom. Där hade han stött på pojkar som fick sitt första par skor vid 14 års ålder - under de första tretton åren av sitt liv hade de fått gå barfota och utan mat. Han gav inte mycket hopp åt dessa fullkomligt utblottade före detta kommunistländer, där diktatorer som Ceausescu fullkomligt hade fått förstöra landet under en 40-årig omänsklig regeringstid, under vilken tid alla fick svälta i landet utom diktatorn och hans familj. Det är väl samma sak idag i Saddam Husseins terrornäste Irak. *(Det var ännu 2002. red.anm.)*

Resan till Verona blev en thriller. På grund av det plötsligt drastiskt dåliga vädret i både Grekland och Italien beslöt jag att inte satsa på Sicilien och Rom utan hellre retirera norrut. Jag ringde från Ancona men fick inget svar. När jag ringde igen en halvtimme senare fick jag alltjämt inget svar men lämnade ett meddelande om min ankomst. I Bologna hade jag precis fem minuter över för tågbyte. Jag hann slå en ny signal till Verona, men då var det upptaget. Tydligen var i alla fall någon hemma, men jag visste inte om mitt budskap gått fram.

Ännu en gång ringde jag från stationen i Verona. En automatisk telefonröst meddelade att numret inte existerade. Jag försökte på nytt, och då svarade äntligen Achille. Allting var i ordning, men mitt meddelande hade inte gått fram - "vi har ingen automatisk telefonsvarare." Ett av dessa outrannsaktiga italienska fenomen. Vem som fått mitt meddelande i stället får vi aldrig veta.

Lyckligt framme i Verona på terra firma smiddes nya planer på Piemonte och Ligurien och andra möjligheter, men dess värre såg jag ej längre någon möjlighet att återse Sicilien eller Rom. Tiden började bli knapp, novembervädret rasade, och den vackra södern kändes hopplöst utom räckhåll och förlorad även den åt vinterns och stormarnas mörker för resten av detta året.

(forts. i nästa nummer.)

Den absurda krigsresan, del 8 : Doktor Sandy om tvillingsjäl.

"Nog av om den amerikanska världssjukdomen. Låt oss övergå till väsentligare saker. Ditt senaste brev oroade mig. Vad var det för två vänner till dig som dog?"

Rutger Andersson, en briljant arkitekt och god vän till mig, hade plötsligt gått bort i en hjärtinfarkt vid bara 57 år. En vecka senare hade jag förlorat min bästa vän från mina bästa skolår. Även han hade gått bort plötsligt ehuru han varit sjuk länge men totalt förtigit sin sjukdom för mig, då han i det längsta trott att det bara var en kris som han skulle klara. Jag var inte den enda som ryckts upp med rötterna av detta dödsbud, chocken hade drabbat hela Göteborg och alla som känt honom och naturligtvis mest hans närmaste. Men det var efterdyningarna efter bortgången som affekterat mig djupare än någon baksmälla som aldrig gick över men bara blev värre genom manifestationerna av det fenomen som visat sig genom det faktum att han varit min tvillingsjäl. Inte ens när min far gått bort och inte ens när Berndt Lindholm lämnat oss, som jag sörjt som min bäste vän, hade de känslomässiga konsekvenserna varit djupare.

"Min vän, du är i fara," sade doktor Sandy sakligt. "En död förföljer dig och drar i dig. Förklara symptomen."

"Vilka symptom?"

"Det som du kallar 'tvillingsjäl'. Hur visar sig symptomen? För resten, hur nära varandra stod ni egentligen? Förtro dig åt din doktor. Jag är den tryggaste tänkbara då min enda strävan i mina undersökningar, vare sig de gäller kropp eller själ, är att hålla mig till sanningen." Han förstod att det inte skulle bli lätt för mig, men jag gjorde ett försök.

Hubert och jag hade stått så nära varandra alltsedan barndomen att vi alltid förstått varandra mer än väl utan ord. Vi hade haft samma ideal, tänkt samma tankar, haft samma filosofiska strävan, haft samma förkärlek för Italien och Grekland och varit lika jordnära som naturnära. Genom att vi alltid haft samma filosofiska kontakt hade vi inte direkt behövt umgås efter att vi skilts som klasskamrater, utan alltid när vi träffats apropå hade kontakten ändå förblivit den samma. Vi hade aldrig behövt förklara oss för varandra.

Det kanske märkligaste av allt var att vi fått samma hälsoproblem med magen samt komplikationer därmed. Jag hade klarat alla mina magsårskriser och undersökt komplikationen redan 1986 och då fått instruktioner om hur det skulle skötas. Han hade undersökt sig femton år senare och fått en cancerdiagnos efter en ännu outredd och orsakligt väntetid på sex månader. Naturligtvis hade han inte kunnat ana att jag haft exakt samma problem. Hade jag fått veta om hans problem genast vet jag att jag kunnat rädda honom.

Doktor Sandy ställde närmare frågor om sjukdomen och sade: "Förre kungen av Marocko hade samma sjukdom och dog av den, men han var gammal. Det är mycket ovanligt att man får något sådant vid så unga år. Din väns cancer måste ha varit mycket sällsynt. Det finns två möjligheter. Antingen var det slarv från läkarnas sida, och i så fall är det som du säger oförlåtligt. Men troligen var de snarare så osäkra på diagnosen, då ett internt malignt melanom är extremt ovanligt, och att de därför väntade så länge. Även i så fall är det dock oförlåtligt av dem. Alla läkare vet, att om möjligheten till en cancerdiagnos föreligger måste detta fastställas eller vederläggas genast, då minsta dröjsmål kan vara livsfarligt. Det andra alternativet, som ej kan uteslutas, är att diagnosen var felaktig och att din vän fick dödlig cancer av behandlingen. Sådant händer oftare än vad någon läkare vågar tillstå.

Det viktigaste av allt är att man behåller initiativet själv, ty ingen kan känna bättre en patient och hur han känner sig än patienten själv. Själv är alltid bästa läkare. Om man överlåter initiativet åt andra minskar ens chanser genast drastiskt. Det egna initiativet är det egna livet, och något annat liv har man inte.

Så kommer vi till fenomenen post mortem. Jag vet många fall av tvillingsjäl, där den ena förlorat den andra, med alltid intressanta men alltid olika fenomen som följd. Det är vanligare hos kvinnor än hos män och särskilt vanligt i förhållanden mellan mor och dotter. Mellan män kan det bara uppstå om båda männen varit mer än vanligt känsliga. Ett fall som jag aldrig glömmer inträffade i andra världskriget. Båda var officerare av olika grader, och båda hade mycket känsliga magar. De följdes åt i livet genom skolan och genom hela karriären. Båda deltog i invasionen i Normandie, där den ena stupade. Efter det upphörde den andras magproblem. Det fanns ingen förklaring, men han menade själv att han satt inne

med förklaringen. Jag tror inte att han någonsin avslöjade det för någon annan än för min far, som var hans läkare och enda förtroendeman.

'Steve kom till mig direkt när han var död,' sade han till min far, båda hade druckit whisky då, 'och jag välkomnade honom. Jag var berusad av invasionens framgång och av whisky, så jag hälsade Steve välkommen att dela min kropp med mig hädanefter. Steve tackade för min generositet och genmålde att han i gengäld skulle tillföra mig all den hälsa han återvunnit efter döden och som jag saknat hela livet, om jag bara inte släppte kontakten med honom. Följaktligen, doktor, finns det inga skäl till att jag någonsin skulle släppa kontakten med honom.'

Min far delgav mig detaljerna i detta fall när jag själv blivit läkare och bad om min mening. Historien var så märklig att jag bad honom upprepa den. Han upprepade den utan att förändra en enda detalj. Jag kunde inte förklara den eller kommentera den.

Min far menade att en psykiater omedelbart hade stämplat officeren som schizofren. 'Vad du än blir, så bli aldrig psykiatriker, Sandy. De har alltid fel och vet ingenting. Det är mycket intressantare att som vanlig läkare helt enkelt samla på fenomen och betrakta dem i sig utan att försöka analysera eller rubricera dem. Att låta andra leva som sig själva är det bästa sättet att leva själv.'

Jag vet inte om din tvillingsjäl uppvisar liknande tendenser, men med detta vill jag egentligen bara ha sagt, att fenomenet inte är ovanligt även om det egentligen bara kommer till tals i mycket intima sammanhang."

Fenomenet 'tvillingsjälar' kom också till diskussion i Konstantinopel och Rom, där doktor Sandys ord verkligen besannades, att fenomenet är extremt individuellt - det finns inte två fall som liknar varandra.

I nästa nummer: *Mera filosofier i Athen*

Länstolsresan, del 2 : Diwali i Dharamsala.

Ödet hade ordnat det så att man skulle hamna i Dharamsala mitt under Diwalifestligheten. Man hade kunnat hamna på mera utsatta ställen. Redan under eftermiddagen stängde butikerna, och snart bröt tumultet ut med korseld överallt. Det var som att hamna mitt i en belägrad stad under stormning. Gatorna bolmade av brandrök, och precis utanför ditt fönster kunde en öronbedövande kanonad bryta ut som hotade aldrig ta slut förrän hela artilleriet var förbrukat, medan raketerna dånade i skyn. Detta var dagen som hela Indien smällde av. Det var ljusets fest, som avslutar högsäsongen och introducerar lågsäsongen. Förr föll alltid priserna med hälften när lågsäsongen började, men det märker man inte av nu längre.

Söndag klockan 7 gick jag traditionsenligt upp till Triund i som jag trodde utvilat tillstånd. Det visade sig att jag var synnerligen otränad. Det tog 125 minuter upp, det brukade gå snabbare, men vädret var gott, så det var bara att fortsätta vidare uppåt till *Snow Line Café* och toppen, då för en gångs skull man såg vägen. Jag tror aldrig tidigare jag sett toppen eller utsikten därifrån i klart väder. Tyvärr var inte Lakka hemma, eremiten som är fast boende i *Snow Line Café* på 3150 meter, men när jag kom tillbaka ner till Triund satt där ett frodigt gäng svenskar på fyra personer, som berättade att det igår hade kommit 18 svenskar på en gång till Dharamsala. Detta var sensationellt. Dessa 18 svenskar brukade dessutom komma varje år. Jag hade sällan förr mött en svensk i Dharamsala och allra minst uppe vid Triund.

Trots alla dessa triumfer markerades mitt besök av ett visst vemod. Jag hade så många ljuva minnen härifrån, och smärtsammast var åsynen av *Café Shamballah*, som nu var stängt för ombyggnad, ortens charmigaste kafé, som aldrig mer skulle kunna bli vad det hade varit. Där hade jag tillbringat så många glada stunder i synnerhet med mitt italienska gäng förra året.

Flera tibetaner sökte kontakt med mig. En var från Amdo och hade startat en tidning på kinesiska för att skapa fred mellan Tibet och Kina. Ändå var han tibetansk flykting och hade tvingats lämna sitt hemland när han som journalist avkrävdes ett fördömande av Dalai Lama. Det kunde han inte göra, så han flydde och verkar nu från Dharamsala för fred mellan

Tibet och Kina, en typisk representant för det hjärtegodta Tibet och för Dalai Lamas outröttliga freds- och försoningsprogram, som kineserna envist tolkar till motsatsen.

Mot kvällen bar det av mot Dehra Dun och Rishikesh i den vanliga bensågar-typ-bussen. Det var Länstolsresan som fortsatte. Hos mig hamnade en två meter lång kraftig amerikan och en tåligare knubbigare engelsman. Jag tröstade dem med att berätta, att förr var bussarna sådana, att man flög ut i gången och till och med ner i utgångsbrunnen för minsta krängning av bussen. Så var det inte längre. Nu satt man fast som en fastskruvad sardin i en sardinburk i tvångströja dessutom, och ingenting kunde befria en, ty bussen var ju förstas sprängd av passagerare som mest fick stå i gången.

Greg berättade från en resa i Ladakh, att han en gång haft möjlighet att åtgärda situationen. De var femton personer i en jeep, och ingen kunde röra sig, ännu mindre andas. Så erbjöd sig alternativet en annan jeep, och genast gavs det fullt utrymme för all rörlighet, med den påföljd dock, att alla flög handlost omkring i de vådliga kurvorna. Förgäves var det då att önska den andra trånga jeepen tillbaka.

Dock var humöret gott ombord, och flera hinduer tilltalade mig. En var lärare och insisterade på att jag skulle söka upp honom i Chandigarh, Indiens mest avskräckande stad med sin konsekventa hypermodernism konstruerad i sin helhet av monstret Le Corbusier. Naturligtvis hade jag inte hjärta att tala om för honom att det var den sista stad i Indien jag kände för att besöka frivilligt.

Vi var elva västerlänningar i bussen, vi tre anglosaxare, två förtjusande italienskor och ett gäng på sex grova israeler som höll sig för sig själva och hade ockuperat två extra säten bara för sina ryggsäckar trots den överfulla bussen. Det var dålig stil, men det kunde inte hjälpas, och alla bara undvek dem.

Vi nådde Dehra Dun klockan 11 (efter 15 timmars fåtöljresa) och pressade oss sedan in i en ännu mera överbefolkad minibuss vidare mot Rishikesh, där konduktören grälade med alla passagerare, var och en för sig. Tydligt var han van vid att alla försökte smita från betalningen (20 rupier, 4 kronor). Jag tog med mig alla mina fyra kamrater, italienskorerna och anglosaxarna, till mitt traditionsenliga paradisställe Rishilok med dess underbara restaurang och trädgård, men de ville inte ens ta trädgården i beaktande utan vände på tröskeln för att söka sig närmare Ganges. Vilken oerhörd dumhet! De ville inte ens veta vad de tackade nej till!

Jag duschade, slickade mina sår, (skavsår och kvaddad höftled efter marschen uppåt Triund, sådant hörde till normaliteterna,) hade en god lunch med en kanna te och förberedde mig för ett besök hos min skyddsling sedan åtta år tillbaka, Harish Sharma. Jag hade mailat honom om min ankomst, men elposten hade studsat tillbaka, så ingen visste någonting om någon.

(I nästa nummer: *Fiasko med tröstepriis i Rishikesh.*)

Lyckliga möten i Ladakh, del 15 : Dambjudning i Leh.

'Women's Alliance' ställde till med en omfattande festival. Denna kvinnoförening, för vilken min värdinna var president sedan länge, hade till syfte att tillvarata Ladakhs kvinnors intressen, traditioner och kultur, främst matkultur och klädkultur. Alla damerna var därför naturligtvis uppklädda i sina finaste stassar med sina färgsprakande sidenmantlar med tofsar och sina typiska Ladakh-hattar, som ofelbart måste få en att undra hur de alls kan hållas på huvudet, i synnerhet om det blåser. De är mera utsatta och sårbara än kaminrör.

Men festligt var det, och damernas stånd prunkade av de läckraste ladakhiska läckerheter och de grannaste hemmavävda textilier och kostymer. Därtill bjöds det på underhållning i form av dans och musik, tyvärr förstärkt av mikrofoner. Det var bara en av de dansande och sjungande damernas röster som hördes, som desto mer skar genom mörk och ben genom sin hyperförstärkta gällhet.

Helena (Norberg-Hodge) var där, och jag fick äntligen träffa henne. Tyvärr hade hon dåliga nyheter. Hon hade kommit först för en vecka sedan, och hennes man var mycket sjuk, så hon måste återvända till England om bara en vecka igen. Det var inte många ord vi fick byta, ingenting om situationen i Ladakh i år eller året som varit, ingenting av allt det jag hade velat diskutera med henne om. Hon bodde otillgängligt i ett gästhus utanför staden, och detta var det enda möjliga tillfället för mig att träffa henne.

Resten av dagen gick åt till att försöka snickra ihop en resa till Nubra. Till min lycka träffade jag Saul, israelen från Wanla som vandrat 21 dagar i Zanskar, på gatan som genast var med på noterna. Vi behövde bara få ihop tre personer till. Jag försökte söka upp Eli, men hans gästhus var helt öde och tomt. Dock träffade jag de tre spanjorerna, som jag flugit in tillsammans med, som nu skulle resa tillbaka. De var alldeles saliga. Deras resa hade varit rena oavbrutna paradisfröjden.

På 'Tenzin Dickey', den bästa tibetanska restaurangen, träffade jag två tibetaner, som blev väldigt intresserade av min verksamhet. Den yngre av dem föreslog att jag skulle följa med honom till Dharamsala på hans motorcykel. Det var ett fantastiskt erbjudande som tyvärr föll på, att han måste stanna några dagar i Manali och ännu hade mycket arbete kvar i Leh. Jag kunde inte lämna Leh senare än den 15-e.

Även Nubraresan tycktes haverera. De extra mänskorna dök aldrig upp, vår agent gav mig och Saul ett fantastiskt förmånligt erbjudande på bara 1700 rupier för jeeputflykten, varpå Saul backade ur, då han plötsligt fick chansen att köpa en motorcykel i stället. Med den kunde han ensam bese Nubra för bara en obetydlig bensinkostnad. Han struntade fullkomligt i att han därmed satte mig på pottkanten. En indier, som också varit intresserad, backade också ur då han hellre tog bussen för mycket billigare pris. Det var för mig bara att gå hem till rommen.

På kvällen avfirade vi dock Sarah, som nu skulle hem till Arizona för att fortsätta sina studier. Hon kom hit första gången 1999 och var en så entusiastisk deltagare i farmprojektet att hon sedan dess återkommit varje år och stannat hela sommaren och långt in på hösten. Hon har blivit som en av familjen här, och festen till hennes ära blev ordentlig. För första gången någonsin upplevde jag i detta hem hur det serverades kött, vi var 15 vid bordet (alltså sittande på golvet i det lilla köket), och efter maten till och med dansades det till ladakhisk folkmusik. Sarah har kommit så djupt in i livet i Ladakh att hon till och med talar språket flytande, så det var inte mycket man begrep av middagskonversationen. Däremot diskuterades även Helena, hur hon förr varje år ivrigt rest omkring i byarna i landet men i år mest bara höll sig för sig själv och skulle avresa om bara några dagar efter en rekordkort vistelse i Ladakh på mindre än två veckor.

Ja, situationen var ganska absurd. Förra året hade varit ett toppår för Ladakh med alla omfattande turistgrupper som kommit invällande från ingenstans och sprängt hotellen, varpå många nya hotell hade byggts, och de gamla hotellägarna hade satsat mycket på förbättringar och utvidgningar. Alla dessa nya hotell stod nu tomma. Jag var ensam i mitt gästhus, även Saul var ensam i sitt, även Eli hade varit ensam i sitt, i den främsta turistorten Alchi var jag och Eli ensamma i det bästa hotellet, och så var det genomgående i hela Ladakh. Grupperna hade skrämts bort av massmedias skrämselskvaler medan individerna förblivit trogna, så att individerna hade hela hotell för sig själva medan turistprofitörerna klagade, räknade sina förluster eller stängde butiken och reste bort. Många av de bästa matställena i Leh var stängda.

Var då verkligen situationen i Ladakh och Kashmir värre i år än tidigare? Nej. Tvärtom var den bättre. 2000 hade ett hundratal hindupilgrimer massakrerats vid Amarnathgrottan. I år var det bara tio. Skillnaden var den, att i år rapporterades alla bussbomber och attentat. Tidigare hade de flesta bussbomber och bakhåll och mindre massakrer helt enkelt inre rapporterats då de var så vanliga. För första gången i år har Kashmir hamnat så i focus att alla våldsintermezzon rapporterats därifrån inför hela världen antagligen bara för att ge massmediepubliken lite omväxling till den enahanda och tjugiga rapporteringen om alla självmordsbombare i Israel.

Jag träffade en Kashmiri som belyste situationen. "Vi är mellan två eldar, Pakistan och Indien. När de skjuter på varandra skjuter de oss. För dem är vi bara pjäser i deras hatiska politiska spel och betraktas knappt som människor av dem längre. Vi vill bara fred men de vill bara krig. De skyller på våra militanter, som bara är en bråkdel av befolkningen, varför Indien översvämmar oss med 2,5 miljoner soldater. Israel har sitt eget land att försvara, och palestinierna har sin sak att slåss för, men vi kan inte försvara oss mot varken Indien eller militanterna från Pakistan, som slåss om vårt land fastän de har sina egna länder att hålla sig till."

(forts. i nästa nummer.)

Johannes julbrev

"Tack för din utförliga men koncentrerade Himalayauppdatering. Som du redan vet har jag redan fällt en del kommentarer på nätet som gäst hos Phayul.com. Jag känner åtskilliga västerlänningar som utvisats från Rishikesh på grund av oacceptabelt uppförande, ibland med orätt, och som just där på denna heliga ort fått stifta bekantskap med otrevligheter i den indiska polisstaten. Bhutan har hårt kritiserats av Amnesty för dess diskriminering och dåliga behandling av nepaleser, främst gästarbetare, och nyligen var det krig i Bhutan, när den bhutanesiska armén gick bärsärkargång med gerillabaserna i landet för frihetskämparna i Assam, så Bhutan är knappast heller något ensidigt paradiset. Både Nepal och Bhutan lever i ständig skräck för sina båda omgivande superstatsgrannar Indien och Kina. Bara därför organiserade sig Bhutan som medlem i FN för att slippa samma öde som Tibet, och din analys av Nepals känsliga läge är tämligen riktig.

Emellertid har den maoistiska gerillan i Nepal inte helt fel, vilket tvingar mig att redogöra för det aktuella läget i Kina. Monopolpartiets förtryck är mera forcerat än någonsin, och reaktionerna där emot blir mer och mer uttalade i egentliga Kina. Detta parti är numera konsekvent hänsynslöst kapitalistiskt, och fler och fler storstadsbor, främst i Peking, begår självmord när de tvingas lämna sina fattiga familjehem sedan generationer för att stadsentreprenörerna ska få tjäna pengar på att få bygga omänskliga moderna höghus i stället. I en stad hände det, när en man vägrade lämna sitt hus och armén bemannade en bulldozer att köra över det, att han ställde sig i vägen och blev överkörd till en våt fläck, varpå hans hus kunde demoleras. Hela staden gjorde upplopp och stormade partihögkvarteret. Sådant blir allt vanligare i Kina.

Den kinesiska statslögnen blir alltmer absurd och ohållbar. Det kommunistiska partiet har blivit en renodlad och hänsynslöst kapitalistisk fascistdiktatur som håller makt genom armén och polisstaten, där godtyckliga avrättningar hör till ordningen för dagen. Vem som helst kan avrättas för ingenting och särskilt för falska angivelser, då regimen har ett skriande behov av syndabockar och då dessa aldrig får tillhöra partiet. Vad som behövs i Kina är en kommunistisk reaktion och revolt mot den skenande kapitalismens hänsynslöshet. Ja, så långt har det gått. Jag, som hela mitt liv bekämpat kommunismen främst i Ryssland och Östeuropa förespråkar nu ett kommunistiskt uppror i Kina, och bönderna där har all anledning, då de, majoriteten av folket, är de mest förtryckta. Arbetarklassen är mindre men lika förtryckt, men de kan organisera sig mot regimen genom den underjordiska fackföreningsrörelsen. Ingenting är regimen mera livrädd för än den. De kan köra över bönderna men inte över arbetarna.

Och dessa krav höjes mer och mer överallt i hela Kina. Den härskande klassen (partiet) blir mer och mer isolerad och elitiserad medan den fattiga förtryckta majoriteten blir mer och mer desperat. När väl den artificiella dammen brister kommer den att svepa mycket med sig, och det är just vad Kina behöver i form av en grundlig samhällsrengöring i toppen. Det kinesiska folket har alltid tigit och lidit medan toppen alltid suttit löst på dess ständigt kollapsande tålamod, vars brister alltid bara berott på toppens maktmissbruk, som alltid tilltagit mer och mer ju mera toppen klamrat sig fast vid makten och försökt befästa den. Men en regim är blott en farkosts resa över vattnet som visserligen gör tillfälliga svallvågor, som dock genast försvinner liksom farkosten själv, ty den kan aldrig få sina svallvågor att bestå och fastna i havets minne."

Johannes B. Westerberg.

Kort årsberättelse

Fritänkaråret 2003 har varit övervägande positivt med bara framgångsrika resor och inga övervägande problem. Tidskriften fortsätter att gå med kronisk förlust, som dock inte är värre än att man kan ha råd med det. Om alla som får 'Fritänkaren' skulle erlægga prenumerationsavgift skulle den gå med vinst. Vi skickar bara prenumerationsstalonger till sådana vilkas prenumerationer gått ut.

Redan tidigare hade vi ett intimt samarbete med *Göteborgs Tidskriftsverkstad* till enbart ömsesidig glädje och nytta. Under året har även det intima samarbetet med *Göteborgs Skrivarsällskap* fyllt tio år och blivit närmare än någonsin. Ett nytt samarbete har inletts med den gränsvetenskapliga tidskriften *Nexus*, som dock knappast kommit längre än till starten än så länge.

Årets mest besvärliga problem har varit anstormningen av datorvirus och -maskar. Kampanjen och krigföringen mot Tibet-relaterade webb-sajter, webb-tidningar och e-mailare har varit massiv, och under september slogs nästan hela den tibetanska självständighetsrörelsen ut på nätet. De anonyma attackerarna har spårats till Kina. Det är mest bara Kina i världen som aktivt bekämpar yttrandefrihet. Just nu är *Fritänkarens* dator helt utslagen av ett sådant virus av extrem stygghet, där vår e-post-brevsamling på över 4000 arkiverade brev plötsligt har raderats. Detta är en helt ny sorts krigföring som vi inte är vana vid. Ett virus kan komma spårlöst med att man bara är uppkopplad ett ögonblick, och man står helt försvarslös. Det enda man kan göra är att förlora mycket tid på att åtgärda problemet i efterhand. Flera goda vänner har gett upp inför anstormningen och stängt adresser och webbsidor.

Under året som kommer planeras de vanliga resorna till Medelhavet, Finland och Himalaya. Då Gun nu planerar att flytta från sitt hem sedan 26 år i Stockholm till Danmark i april-maj förlorar vi en viktig haltpunkt på vägen till Finland, vilket dock ej skall kunna försämra vår kontakt med Finland.

med innerligaste önskan om God Fortsättning till alla våra läsare,

Göteborg 3.1.2004

Fritänkaren är även associerad med Göteborgs Skrivarsällskap
<<http://hem.passagen.se/gss/>>;
Nexus <www.nexusmagazine-sweden.com>;
och *Tidskriftsverkstaden i Väst* <www-tvv.o.se/index2.html>

WSN 1652-0122